

Nacka tingsrätt

Mark- och miljödomstolen

YTTRANDE

Mål nr M 7062-14, ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall (SFR) m.m. i Forsmark, Östhammars kommun, Uppsala län

Med anledning av att orkidéarten *ängsnycklar* nyligen påträffats under det fortsatta projekteringsarbetet inom fastigheten Forsmark 6:8, och med anledning av att de fridlysta fågelarterna *hussvala* och *rosenfink* konstaterats vid nya inventeringar på Stora Asphällan, inkommer Svensk Kärnbränslehantering AB ("SKB") härmed med följande tilläggsyrkanden i rubricerat mål samt kompletterande underlag.

A. Tilläggsyrkande

SKB yrkar att mark- och miljödomstolen meddelar dispens enligt 15 § artskyddsförordningen (2007:805) för att inom fastigheten Forsmark 6:8, vid ianspråktagande av ytor för uppförande och drift av den utbyggda anläggningen, gräva upp eller på annat sätt ta bort exemplar av ängsnycklar (8 § artskyddsförordningen).

SKB yrkar vidare att mark- och miljödomstolen, för det fall sådan dispens krävs, meddelar SKB dispens enligt 15 § artskyddsförordningen för att inom fastigheten Forsmark 6:8, vid ianspråktagande av ytor för uppförandet och driften av den utbyggda anläggningen, även i övrigt skada exemplar av ängsnycklar (8 § artskyddsförordningen).

SKB yrkar avslutningsvis att mark- och miljödomstolen, för det fall och i den utsträckning domstolen bedömer det vara nödvändigt till följd av ianspråktagande av ytor för uppförandet och driften av den utbyggda anläggningen inom fastigheten Forsmark 6:8, meddelar SKB dispens enligt 14 § artskyddsförordningen avseende på Stora Asphällan förekommande vilda fåglar.

B. Inledning

B.1 Frågan om domstolens behörighet

I samband med att SKB ansökte hos mark- och miljödomstolen om tillstånd till verksamheten vid SFR framställde SKB även yrkanden om artskyddsdispens för vissa fridlysta växter och för fridlysta fåglar. Yrkandena om artskyddsdispens framställdes med stöd av den särskilda forumregeln i 21 kap. 3 § miljöbalken och domstolen har handlagt tillståndsfrågan och frågorna om artskyddsdispens i en och samma rättegång. När det nu är fråga om artskyddsdispens för ytterligare en fridlyst växt och två tillkommande fågelarter anser SKB att det är mest ändamålsenligt att ansökan även denna gången görs direkt hos domstolen med stöd av den nyssnämnda forumregeln.

B.2 De rättsliga förutsättningarna för dispens

Vad gäller ängsnycklar får, enligt 15 § artskyddsförordningen, dispens från 8 § ges om det *i) inte finns någon annan lämplig lösning* och *ii) dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde*.

Förbudsbestämmelsen är nationell och det krävs en risk för påverkan på artens bevarandestatus i området för att förbuden i 8 § ska aktualiseras när syftet med en verksamhet uppenbart är ett annat än att skada fridlysta arter¹. Förbudet inträder alltså inte vid varje borttagande eller skadande av en individ utan först när artens bevarandestatus påverkas.²

Vad gäller påverkan på fridlysta fåglar är förutsättningar för dispens angivna i 14 § artskyddsförordningen. En dispens får endast ges om det inte finns någon annan lämplig lösning, dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och dispensen behövs bland annat av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse.

---

¹ MÖD 2016:1; Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, dom 2021-05-20 i mål M 5407-20; Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, dom 2021-06-04 i mål M 7976-18; MÖD, dom 2021-06-09 i mål M 3547-20.

² MÖD 2017:7 (det s.k. bombmurklemålet).

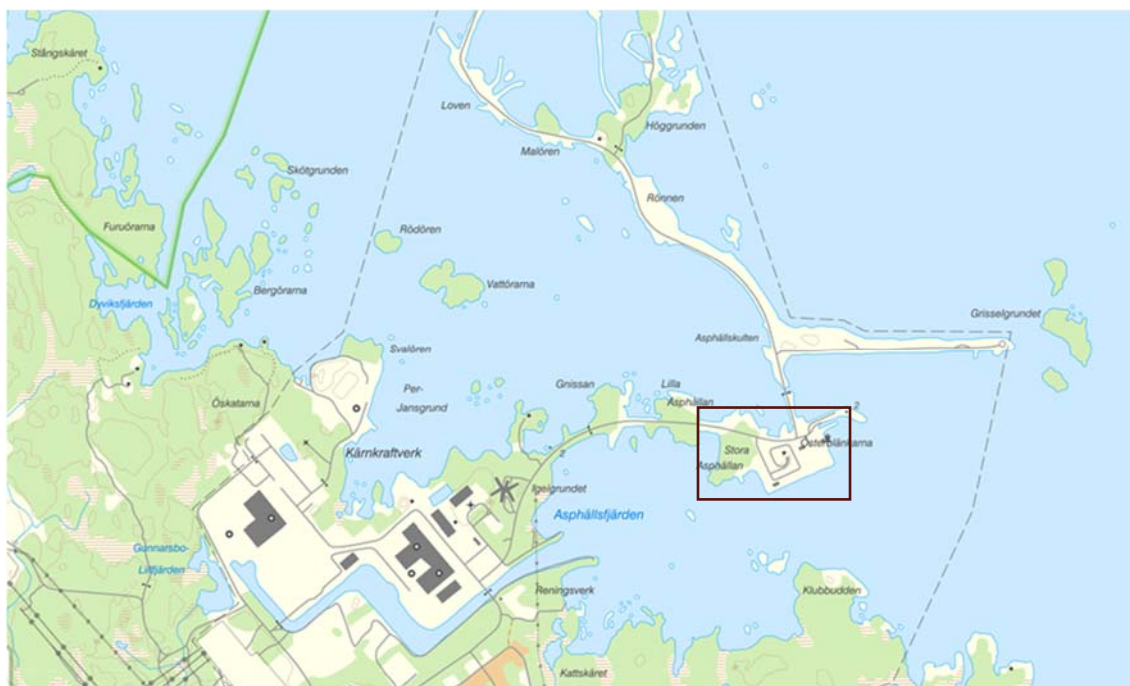
C. Ängsnycklar

C.1 Underlag avseende ängsnycklar

I samband med nyligen utförda kompletterande fältinventeringar på Stora Asphällan, i det område som avses fyllas igen i samband med den planerade verksamhet, se figur 1 och 2 nedan, har fem exemplar av orkidén ängsnycklar påträffats, se figur 3. Arten har inte påträffats vid tidigare inventeringar i området.

Ängsnycklar är skyddad enligt 8 § artskyddsförordningen, men är inte rödlistad. Den är vanligt förekommande i norra Upplands kustnära kalktrakter, se figur 4. I Upplands flora (Jonsell 2010), redovisas förekomst i 2,5 * 2,5 km:s kvadranter se figur 4. En svart prick i en ruta betyder att arten hittats inom den kvadranten. Fylld grön kvadrant betyder att arten hittades vid inventeringar 1929. Det framgår av kartan att arten finns återfunnen i nästan samtliga kvadranter längs kusten från länsgränsen i norr till Norrtälje i söder och bedöms således ha en god bevarandestatus.

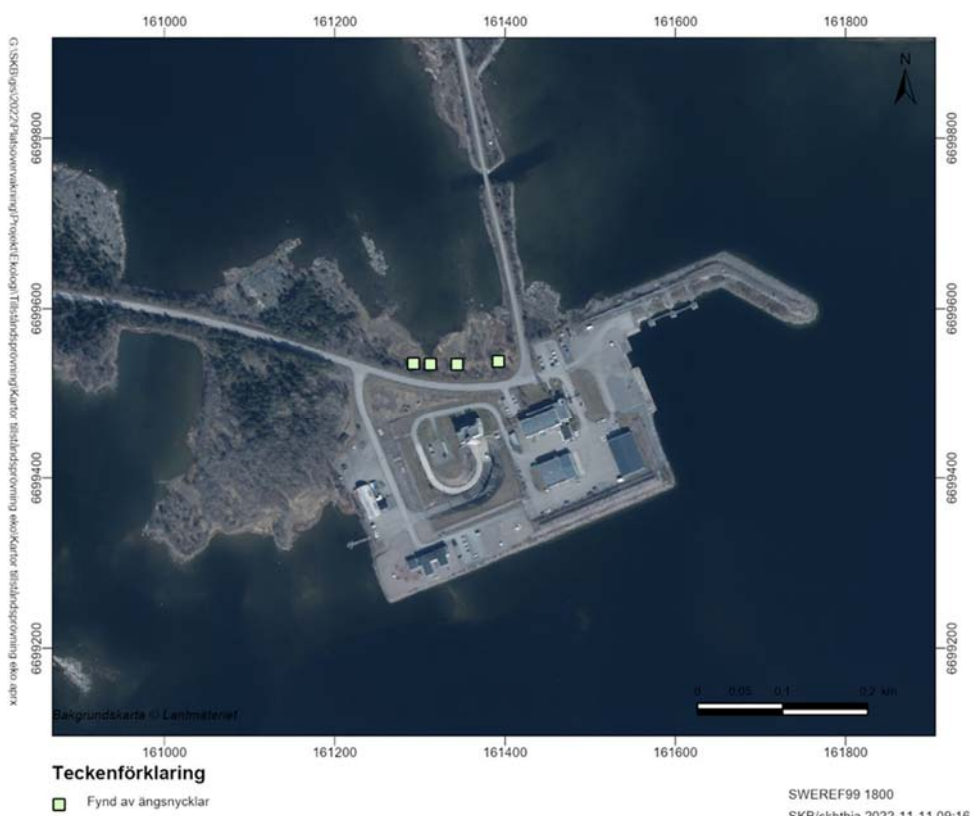
Den ansökta utfyllnaden av strandängan och påverkan på de exemplar som påträffats inom området bedöms inte komma att försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

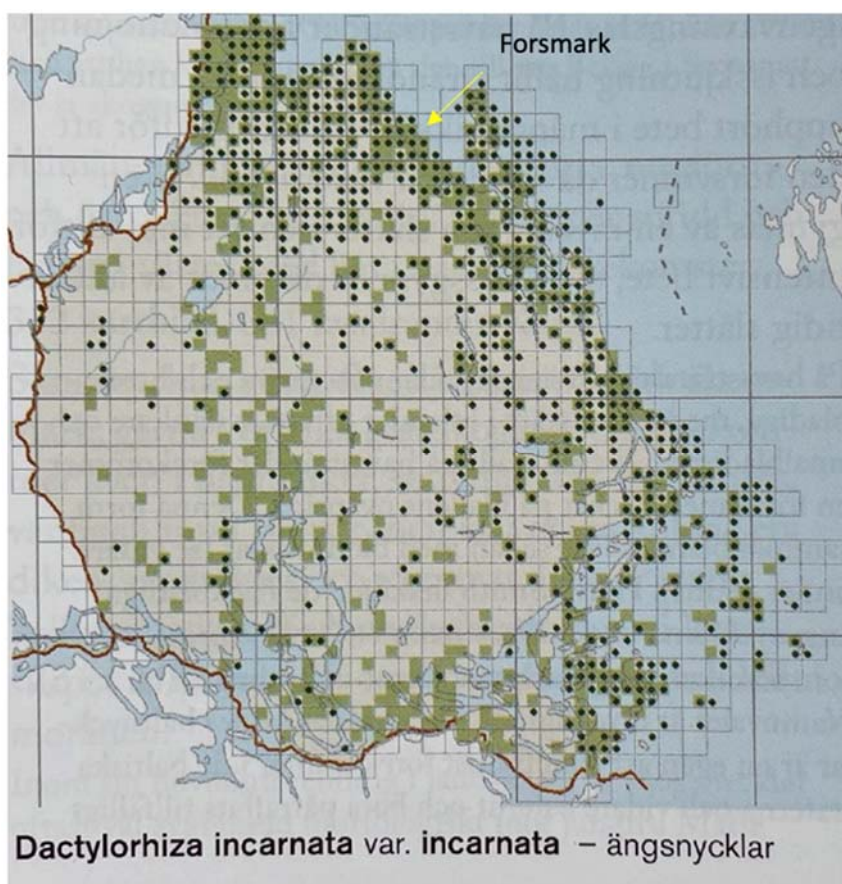
Figur 1. Översiktskarta där den svarta rektangeln visar utsträckningen av figur 2 nedan.

Figur 2. De inventerade områdena.

Figur 3. Fynd av ängsnycklar. Totalt 5 individer på fyra platser.

Figur 4. Förekomst av ängsnycklar i Uppland. Den gula pilen indikerar plats för SFR.³

C.2 Skäl för dispens

SKB åberopar samma grunder för artskyddsdispens avseende ängsnycklar som för de orkidéarter som tidigare har redovisats i målet.

D. Fridlysta fåglar

D.1 Underlag avseende fridlysta fåglar

Tabellen nedan utvisar vilka ytterligare fågelarter som påträffats i området på och kring Stora Asphällan, utöver de som tidigare har redovisats i Bilaga K:20. "Rödlista" anger klassificering enligt nationella rödlistan 2020. "Häckningskategori" är ett mått på hur stor sannolikhet det är att arten häckar på Stora Asphällan i skalan ej häckning, möjlig häckning, trolig häckning och

³ Ref. Jonsell Lena (red) 2010: Upplands flora, SBF-förlaget, Uppsala.

säkerställd häckning. ”Områdesnummer” ger information om det område där arten påträffats enligt figuren i Bilaga K:20, avsnitt 1.

Art	Rödlista	Häckningskategori	Områdesnummer
rosenfink	NT	möjlig häckning	2
hussvala	VU	möjlig häckning	5

Som har redovisats i begäran om tillstånd, avsnitt 8, kommer avverkning och röjning i samband med att anläggningsarbetena påbörjas att ske utanför fåglarnas häcksäsong. Större anläggningsarbeten inom det befintliga verksamhetsområdet påbörjas utanför fåglarnas häcksäsong. I likhet med vad som gäller för de fågelarter som redovisats i Bilaga K:20 bedöms skyddsåtgärderna även för dessa tillkommande arter vara tillräckliga för att undvika att i området förekommande fåglar dödas eller fångas. Den sökta verksamheten kommer därmed inte att ge upphov till något avsiktligt dödande eller fångande av vilda fåglar. Skyddsåtgärderna bedöms även vara tillräckliga för att säkerställa att bon och ägg inte skadas eller förstörs.

Vidare kommer anläggningsarbetena och driften av SFR till stor del att ske på mark som redan har tagits i anspråk och SKB kommer att tillse att bulleralstrande arbeten inte påbörjas under perioden 1 april till 31 juli, vilket leder till att störningskänsliga arter och individer väljer andra boplatser varför verksamheten inte innebär oacceptabel störning för några vilda fågelarter på populationsnivå. Någon avsiktlig störning med betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller återupprätta populationen till den nivån bedöms således inte uppstå.

D.2 Skäl för dispens

SKB åberopar samma grunder för artskyddsdispens avseende hussvala och rosenfink som för de fågelarter som tidigare har redovisats i målet.

E. Den fortsatta handläggningen

SKB föreslår att detta yttrande och framställda tilläggsyrkanden blir föremål för remissbehandling hos erforderliga myndigheter. SKB önskar vidare att tilläggsyrkandena

behandlas under den kommande huvudförhandlingen i mål nr M 7062-14 så att de kan ingå i underlaget för domstolens prövning i målet.

Stockholm och Göteborg den 17 november 2022

Svensk Kärnbränslehantering AB, genom

Per Molander
(enligt fullmakt)

Caroline Perlström
(enligt fullmakt)